

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядження
Антимонопольного
комітету України
31.08.2018 № 17-рп

РІЧНИЙ ЗВІТ
про надання державної допомоги¹ суб'єктам господарювання в Україні
за 2017 рік

¹ Інформація про державну підтримку суб'єктам господарювання, надана надавачами державної допомоги.

Зміст

Вступ.....	3
1. Система моніторингу і контролю державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні.....	4
1.1. Поняття державної допомоги суб'єктам господарювання	4
1.2. Міжнародні зобов'язання України. Законопроектна та нормотворча діяльність.....	5
1.3. Діяльність Комітету як Уповноваженого органу у сфері державної допомоги	7
1.4. Підвищення обізнаності у сфері державної допомоги.....	9
1.5. Функція моніторингу державної допомоги.....	11
2. Державна підтримка за 2017 рік (за наданою надавачами інформацією).....	13
2.1. Загальні показники державної підтримки (за наданою надавачами інформацією)	13
2.2. Показники державної підтримки за типами підтримки (за наданою надавачами інформацією).....	15
2.3. Показники державної підтримки за формами підтримки (за наданою надавачами інформацією).....	17
2.4. Показники державної підтримки за видами економічної діяльності (за наданою надавачами інформацією).....	19
2.5. Показники державної підтримки за джерелами фінансування (за наданою надавачами інформацією).....	21
2.6. Показники державної підтримки в розрізі регіонів (за наданою надавачами інформацією)	22
3. Висновки	23
Перелік додатків.....	24

Вступ

Щорічний звіт про надання державної допомоги² суб'єктам господарювання підготовлено Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет), що є Уповноваженим органом³ у сфері державної допомоги, на виконання частини сьомої статті 16 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», відповідно до якої Уповноважений орган щороку, до 1 вересня наступного року, складає річний звіт про надання державної допомоги в Україні за попередній фінансовий рік та подає його Кабінетові Міністрів України.

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон), що набрав чинності 02 серпня 2017 року, було прийнято Верховною Радою України 01.07.2014 на виконання міжнародних зобов'язань України, які виникли, зокрема, внаслідок підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

Законом встановлено правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, встановлено зобов'язання надавачів державної допомоги щодо подання повідомлень про нову та чинну державну допомогу та визначено механізм повернення державної допомоги, недопустимої для конкуренції.

Необхідно врахувати, що рішень щодо державної допомоги, передбачених статтями 10 та 11 Закону, у 2017 році Комітет не приймав у зв'язку з набранням чинності Законом з 02.08.2017 та передбаченими Законом процесуальними строками для прийняття таких рішень. Оскільки Закон регулює відносини, які виникли з дня набрання ним чинності, зокрема, між Комітетом як Уповноваженим органом та надавачами⁴ державної допомоги, то з дати набрання чинності Законом виникли зобов'язання надавачів державної допомоги:

подавати Комітету повідомлення про нову державну допомогу;

² Інформація про надання державної підтримки суб'єктам господарювання, надана надавачами державної допомоги.

³ Відповідно до частини першої статті 8 Закону Уповноваженим органом є Антимонопольний комітет України.

⁴ Надавачі державної допомоги - органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю, а також юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами і ініціюють та/або надають державну допомогу.

подати до 02.08.2018 Комітету повідомлення про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на 02.08.2017⁵;

щороку, до 01 квітня наступного року, подавати Комітету інформацію про чинну державну допомогу або інформацію про те, що протягом звітного року державна допомога не надавалась⁶.

Як зазначила Рахункова палата⁷, у 2017 році Комітет забезпечував функцію Уповноваженого органу у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання протягом 4 місяців з дати набрання чинності Законом. Комітет має прискорити роботу у цьому напрямі.

Отже, у Звіті представлена інформація про державну підтримку суб'єктів господарювання у 2017 році, отримана Комітетом від надавачів державної допомоги.

Цей Звіт є першим наближенням до всебічного аналізу надання державної допомоги в Україні, враховуючи неповну інформацію, отриману від центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування - надавачів державної допомоги, та відсутність систематизації даних щодо надання державної підтримки до набрання чинності Законом. Наведені у Звіті дані щодо державної підтримки суб'єктів господарювання у 2017 році базуються виключно на інформації, що була надана надавачами державної допомоги.

1. Система моніторингу і контролю державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні

1.1. Поняття державної допомоги суб'єктам господарювання

Відповідно до частини першої статті 3 Закону дія Закону поширюється на будь-яку підтримку суб'єктів господарювання надавачами державної допомоги за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів для виробництва товарів або провадження окремих видів господарської діяльності, крім випадків, передбачених частиною другою статті 3 Закону.

Згідно з визначенням, наведеним у пункті 1 частини першої статті 1 Закону, державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

⁵ Відповідно до частини другої розділу 9 Закону.

⁶ Відповідно до частини третьої статті 16 Закону.

⁷ Акт Рахункової палати від 02.05.2018 № 10-10/39 (стор. 44).

Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:

- підтримка надається суб'єкту господарювання;
- фінансування державної підтримки здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
- підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
- підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

Відтак захід підтримки вважається державною допомогою лише у випадку, якщо задовольняються 4 вищезазначених кумулятивних критерії, передбачені визначенням державної допомоги (див. рис. 1).

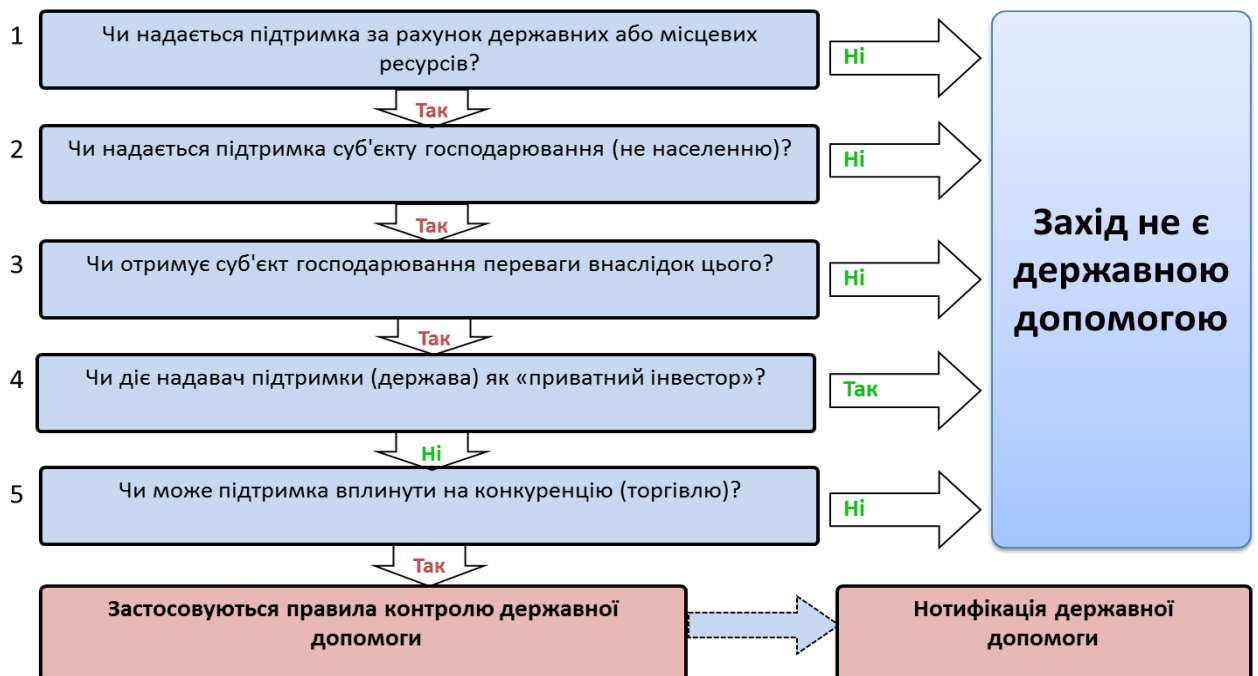

Рис. 1. Схема визначення заходу підтримки державною допомогою

1.2. Міжнародні зобов'язання України. Законопроектна та нормотворча діяльність

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, Україна має здійснити такі кроки:

- до 2019 р. прийняти національне законодавство про державну допомогу та забезпечити функціонування Уповноваженого органу;

до 2021 р.	створити повний реєстр програм державної допомоги;
до 2021 р.	будь-яка державна допомога, надана Україною, має оцінюватись за правилами, ідентичними правилам ЄС щодо країн із складною соціально-економічною ситуацією;
до 2023 р.	привести програми державної допомоги у відповідність до критеріїв, визначених Угодою про асоціацію.

Кабінетом Міністрів України 4 липня 2017 року було прийнято розроблену Комітетом постанову № 468 «Про затвердження Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції».

З метою підготовки та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів щодо визначення критеріїв, за якими проводиться оцінка допустимості окремих категорій державної допомоги суб'єктам господарювання, Комітетом створено Робочі групи з розроблення відповідних критеріїв оцінки за кожним з напрямів.

До участі в робочих групах було залучено представників державних органів, юридичних компаній, громадськості, європейських експертів. З урахуванням результатів діяльності зазначених робочих груп, Комітетом розроблено 6 проектів Критеріїв оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги.

На дату подання цього Звіту Кабінетом Міністрів України затверджено:

1) постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність» № 118 від 07.02.2018;

2) постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць» № 33 від 31.01.2018;

3) постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників» № 11 від 11.01.2018;

4) постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання» № 36 від 31.01.2018;

5) постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для

забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва» № 57 від 07.02.2018.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища» доопрацьовано з урахуванням зауважень, отриманих від заінтересованих органів влади, громадського обговорення та проведення тристоронніх консультацій Комітету з представниками Представництва ЄС в Україні і Міністерства екології та природних ресурсів України, а також зауважень Міністерства юстиції України, викладених у висновку за результатами правової експертизи. Проект постанови доопрацьовано, з урахуванням отриманих зауважень, та подано до Міністерства юстиції України.

Комітетом розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення їх у відповідність із законодавством про державну допомогу суб'єктам господарювання»; 26.12.2017 надіслано до Секретаріату КМУ для подальшого його винесення на розгляд Уряду, схвалено на засіданні Уряду 21.03.2018, зареєстровано у Верховній Раді України 23.03.2018 за № 8191.

1.3. Діяльність Комітету як Уповноваженого органу у сфері державної допомоги

До повноважень Антимонопольного комітету України як Уповноваженого органу, зокрема, належить:

- отримання та розгляд повідомлень про нову державну допомогу від надавачів такої допомоги у порядку, встановленому цим Законом;
- визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом;
- збирання та проведення аналізу інформації про заходи з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
- надання роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги;
- прийняття рішень про тимчасове припинення надання незаконної державної допомоги відповідно до Закону та про припинення та повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції;
- проведення моніторингу державної допомоги;
- визначення порядку ведення та доступу до реєстру державної допомоги;

➤ розроблення та внесення в установленому порядку Кабінету Міністрів України пропозицій щодо прийняття нормативно-правових актів з питань державної допомоги.

З метою забезпечення ефективної реалізації повноважень, покладених на Комітет як на Уповноважений орган, у Комітеті в липні 2017 року створено Департамент моніторингу і контролю державної допомоги на основі відділу моніторингу державної допомоги Департаменту конкурентної політики. Штатна чисельність Департаменту на дату подання Звіту становить 30 одиниць. Департамент складається з чотирьох відділів, які мають власну галузеву спеціалізацію та здійснюють роботу в напрямі реалізації повноважень Комітету у сфері моніторингу і контролю державної допомоги, та аналітичного сектору.

Комітетом прийнято розпорядження від 28.12.2015 № 43-рп «Деякі питання реалізації Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», яким, зокрема, затверджено Порядок ведення та доступу до реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання. Також у Комітеті функціонує інформаційно-аналітична система Портал державної допомоги, яка включає в себе функцію реєстру державної допомоги та функцію електронного документообігу між надавачами державної допомоги та Уповноваженим органом.

У межах здійснення моніторингу та експертизи проектів актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної підтримки, протягом 2017 року Комітетом проаналізовано понад 800 актів, до кожного 10-го з яких надано застереження щодо необхідності дотримання законодавства про державну допомогу (див. рис. 2).

Рис. 2. Погодження проектів нормативно-правових актів

1.4. Підвищення обізнаності у сфері державної допомоги

Одним з головних завдань Департаменту було поширення обізнаності у сфері державної допомоги серед надавачів та отримувачів державної допомоги. За результатами опитування, проведеного Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики у 2017 році, обізнаність підприємців щодо питань контролю за державною допомогою є досить низькою (див. рис. 3).

Рис. 3. Обізнаність респондентів про Уповноважений орган у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання та його діяльність

Відтак протягом липня – грудня 2017 року (періоду роботи Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги):

- ✓ надано понад 155 роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги, в тому числі:
 - узагальнені роз'яснення від 06.10.2017 № 35-пр/дд з питань, які найчастіше виникають в органів влади та органів місцевого самоврядування;
 - роз'яснення від 19.10.2017 № 36-пр/дд щодо положень пункту 1 частини другої статті 3 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у сфері виробництва, ремонту, модернізації, технічного обслуговування озброєння, військової та спеціальної техніки (спорядження).
- ✓ отримано повідомлень про:
 - нову державну допомогу – 100;
 - програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом – 33.
- ✓ проведено понад 2600 телефонних консультацій з надавачами державної підтримки;

✓ проведено понад 200 заходів щодо державної допомоги за участю центральних та місцевих органів влади, європейських експертів, громадськості тощо;

✓ проведено понад 80 робочих нарад з представниками надавачів державної підтримки, під час яких здійснено консультаційну роботу з проблемних питань у сфері державної допомоги.

З метою поширення обізнаності надавачів та отримувачів державної допомоги Комітет також проводив заходи, спрямовані на налагодження тісної та результативної співпраці з органами влади у сфері державної допомоги, зокрема:

1) Комітетом ініційовано створення міжвідомчої робочої групи з питань впровадження системи моніторингу та контролю державної допомоги, головою якої є Перший віце-прем'єр-міністр України – Міністр економічного розвитку і торгівлі України С. І. Кубів;

2) відбулось засідання круглого столу «Формування конкурентних умов функціонування ринку електричної енергії в умовах трансформації», під час якого обговорювались питання державної допомоги суб'єктам господарювання як у межах діючої моделі функціонування ринку електричної енергії, так і в умовах його реформування у зв'язку з прийняттям Закону України «Про ринок електричної енергії»;

3) Комітетом організовано нараду стосовно імплементації правил державної допомоги у вугільній галузі за участю представників Генерального Директорату з конкуренції Європейської комісії, Представництва ЄС в Україні, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України та Антимонопольного комітету України;

4) представники Комітету брали участь у роботі Координаційного центру із забезпечення запровадження нового ринку електричної енергії;

5) з ініціативи Комітету відбулася робоча зустріч із представниками Генерального штабу Збройних Сил України, мета якої - формування однозначного застосування Закону у сфері виробництва зброї і військового спорядження для потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України;

6) організовано робочу зустріч, метою якої було формування однозначного застосування Закону в частині сільськогосподарського виробництва та рибальства;

7) проведено робочу зустріч щодо питань надання державної підтримки у вигляді пільгової орендної ставки на приміщення, що орендує ПАТ «Укрпошта» для виробничих потреб;

8) організовано конференцію з питань застосування законодавства про державну допомогу за участю підприємств, які знаходяться в підпорядкуванні Міністерства інфраструктури України.

Крім того, Комітет постійно проводить робочі зустрічі з профільними міністерствами щодо питань державної допомоги суб'єктам господарювання, зокрема: Міністерством екології та природних ресурсів України, Міністерством соціальної політики України, Міністерством фінансів України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством енергетики і вугільної промисловості, Міністерством юстиції України, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Також з метою покращення співпраці з місцевими органами влади та підвищення рівня їх обізнаності щодо державної допомоги в липні 2017 року Комітетом за сприяння Проекту технічної допомоги ЄС проведено 5 регіональних семінарів з питань державної допомоги в Дніпрі, Києві, Львові, Одесі та Харкові, до яких було залучено близько 800 слухачів.

1.5. Функція моніторингу державної допомоги

Законом на Комітет покладено функцію моніторингу державної допомоги. Пунктом 5 частини першої статті 1 Закону передбачено, що моніторинг державної допомоги - збирання та проведення аналізу інформації про державну допомогу з метою здійснення контролю за дотриманням вимог цього Закону та рішень Уповноваженого органу з питань державної допомоги, визначеного цим Законом, а також підготовка та подання звітності про державну допомогу.

З метою виконання функції моніторингу та контролю державної допомоги територіальні відділення Комітету також залучені до здійснення моніторингу державної допомоги на регіональному рівні шляхом аналізу:

- проектів нормативно-правових актів, що надходять на погодження до територіального відділення;
- проектів нормативно-правових актів, що надходили на погодження до територіального відділення з початку 2017 року;
- чинних нормативно-правових та розпорядчих актів, інформація про які є у вільному доступі (зокрема на офіційних сайтах відповідних органів влади та місцевого самоврядування),

на предмет наявності в них будь-яких заходів підтримки суб'єктів господарювання у будь-якій формі за рахунок місцевих ресурсів.

Також Комітетом впроваджено систему взаємодії з питань державної допомоги в регіонах шляхом проведення веб-конференцій на базі територіальних відділень Комітету із залученням представників органів місцевої влади. Зокрема, у 2017 році представниками Департаменту проведено 10 веб-конференцій.

Водночас положеннями Закону передбачено зобов'язання всіх надавачів державної допомоги протягом одного року з дня набрання чинності Законом (до 02.08.2018) подати Уповноваженому органу повідомлення про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом.

Отже, Законом передбачено обов'язок надавачів державної допомоги протягом одного року (до 02.08.2018) повідомити Комітет про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності цим Законом, з метою здійснення Комітетом інвентаризації державної допомоги, що існувала на день набрання чинності Законом.

Однак з метою реалізації функції моніторингу державної допомоги, а також поширення обізнаності щодо застосування законодавства про державну допомогу серед надавачів державної допомоги, Комітетом надіслано ініціативні листи до органів державної влади щодо виконання законодавства про державну допомогу, серед яких, зокрема: Фонд державного майна України, Верховна Рада України, Міністерство соціальної політики, Міністерство фінансів України, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, обласні державні адміністрації, Кабінет Міністрів України, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України.

Зокрема, з метою підготовки щорічного звіту про надання державної допомоги суб'єктам господарювання Комітетом надіслано центральним та місцевим органам виконавчої влади лист від 28.02.2018 № 500-29/05-2536, що передбачає надання інформації від надавачів державної підтримки щодо правових підстав надання підтримки, назви програми, цілей, на які надається підтримка, форми⁸, типу, тривалості, галузі, регіону, джерел фінансування тощо.

⁸ Державна допомога згідно зі статтею 4 Закону може реалізовуватися, зокрема, у таких формах:

- 1) надання субсидій та грантів;
- 2) надання дотацій;
- 3) надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів;

2. Державна підтримка за 2017 рік (за наданою надавачами інформацією)

2.1. Загальні показники державної підтримки (за наданою надавачами інформацією)

Необхідно врахувати, що дія Закону не поширюється на підтримку⁹:

1) у сфері сільськогосподарського виробництва та рибальства, виробництва зброї і військового спорядження для потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України;

2) господарської діяльності, пов'язаної з:

інвестуванням в об'єкти інфраструктури із застосуванням процедур державних закупівель;

наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг. Перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес, встановлюється Кабінетом Міністрів України;

3) проектів, що реалізуються Українським культурним фондом у порядку, встановленому Законом України «Про Український культурний фонд»¹⁰.

Також необхідно врахувати, що рішень щодо державної допомоги, передбачених статтями 10 та 11 Закону, у 2017 році не приймалось у зв'язку із набранням чинності Законом з 02.08.2017 та передбаченими Законом процесуальними строками для прийняття таких рішень.

Інформацію про державну підтримку у 2017 році в розмірі **3 439,16 млн грн**¹¹ надали центральні органи виконавчої влади (інформація наведена в додатку 1)¹².

4) списання боргів, включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання;

5) надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами;

6) зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;

7) надання, прямо чи опосередковано, суб'єктам господарювання товарів чи послуг за цінами нижче ринкових або придбання товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами, вище ринкових;

8) продаж державного майна за цінами, нижче ринкових;

9) збільшення державної частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, неприйнятних для приватних інвесторів.

⁹ Відповідно до статті 3 Закону.

¹⁰ Частину другу статті 3 доповнено пунктом 3 згідно із Законом № 2481-VIII від 03.07.2018.

Інформацію про державну підтримку у 2017 році в розмірі **2 169,79 млн грн** надали місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування (інформація наведена в додатку 2).

Отже, розмір наданої державної підтримки у 2017 році в Україні, за даними центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, становив **5 608,95 млн грн**, що за середнім курсом Національного банку України за 2017 рік (1 євро = 30,004158 грн) становить **186,94 млн євро**.

ВВП України (номінальний) у 2017 році становив **2 982,9 млрд грн**.¹³

Державну підтримку у 2017 році, за отриманими від надавачів даними, можна оцінити на рівні **0,19 %** ВВП.

Чисельність зайнятого населення України працездатного віку¹⁴ за 2017 рік становила **15 495 900 осіб**.¹⁵

Державну підтримку на кожну зайняту особу працездатного віку у 2017 році, за наведеними даними, можна оцінити на рівні **361,96 грн/особу**.

Чисельність наявного населення України за 2017 рік становить **42 584 500 осіб**.¹⁶

Державну підтримку на кожного громадянина України у 2017 році, за наведеними даними, можна оцінити на рівні **131,71 грн/особу**.

Під час аналізу цих даних варто врахувати, що інформація щодо сум державної підтримки у 2017 році не є повною¹⁷, адже її надали не всі надавачі. Перелік органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що

¹¹ Без врахування інформації Міністерства фінансів України щодо інвестиційних проектів, які реалізуються за кошти міжнародних фінансових організацій на суму 1 437,52 млн євро та 130,2 млн грн та наданих у 2017 році шести державних гарантій на загальну суму гарантованої позики 8,029 млрд грн, оскільки ці дані не містили оцінку розмірів державної підтримки.

¹² За наданою на лист Комітету інформацією від Мінекономрозвитку, Міненерговугілля, Мінсоцполітики, Мінмолодьспорту, Мінінфраструктури.

¹³ Офіційний сайт Державної служби статистики України

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/infografika/2018/soes/ukr/sed/ser_02_2018.zip

¹⁴ Нижня межа працездатного віку (16 років) встановлена згідно з пунктом 13 частини першої статті 1 Закону України «Про зайнятість населення» (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>). Верхня межа встановлюється згідно зі статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1058-15/page3>)

¹⁵ Офіційний сайт Державної служби статистики України [Основні показники ринку праці за 2017 рік]

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/rp/ean/ean_u/osp_rik_b_07u.htm

¹⁶ Офіційний сайт Державної служби статистики України [Населення України]

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html

¹⁷ Наприклад, аналіз окремих статей Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» свідчить про надання державної підтримки в декілька разів більшої, ніж у наданій надавачами інформації Комітету. Це підтверджує неповноту наданої надавачами інформації. Проте, згідно зі статтею 35 Бюджетного кодексу України, починаючи з бюджету на 2019 рік, головні розпорядники бюджетних коштів повинні додавати до бюджетного запиту копію рішення Уповноваженого органу з питань державної допомоги або письмово повідомляти про їх звільнення від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу з посиланням на положення зазначеного Закону та нормативно-правові акти, якими встановлені відповідні умови для звільнення.

повідомили про відсутність надання ними державної допомоги у 2017 році або про те, що вони не є надавачами державної допомоги, наведено в додатку 3.

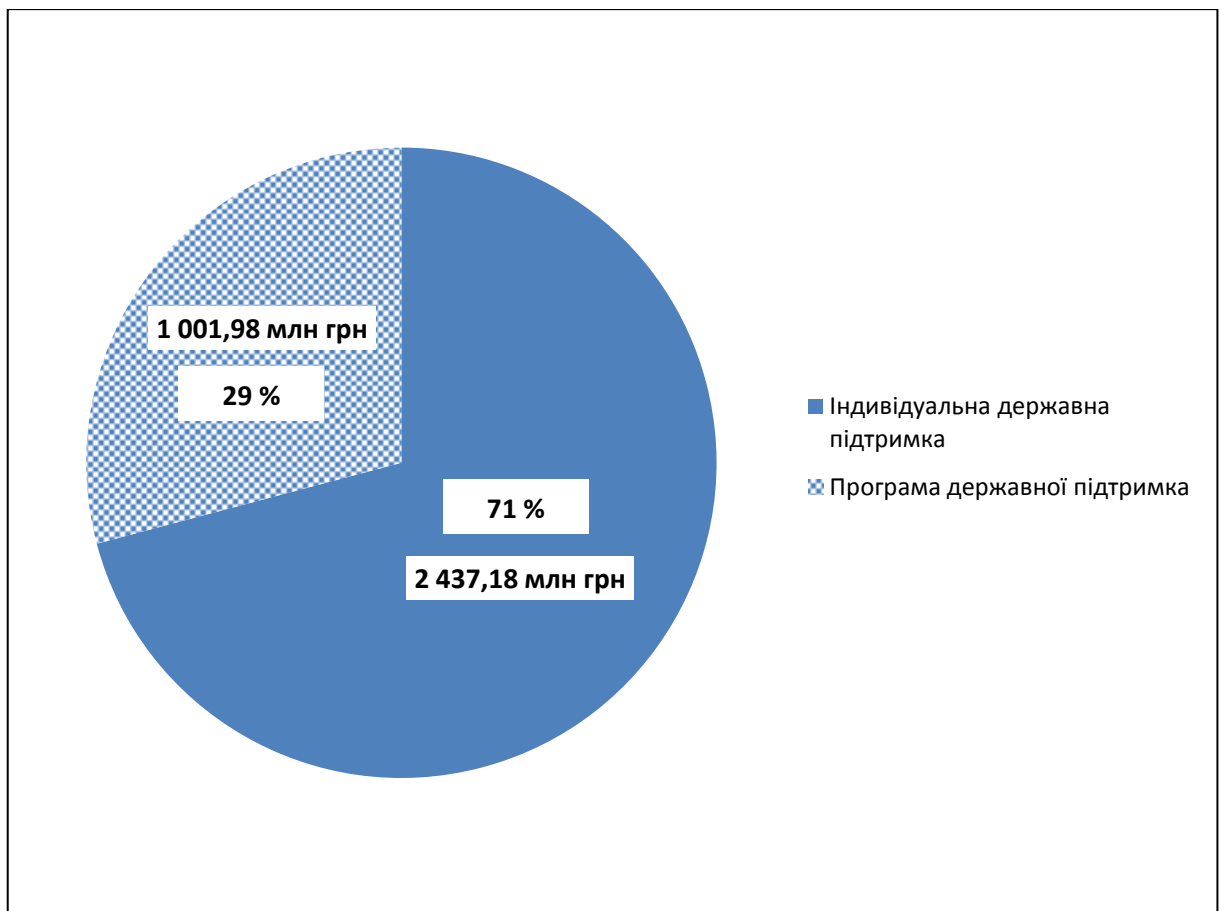
2.2. Показники державної підтримки за типами підтримки (за наданою надавачами інформацією)

Інформація від центральних органів виконавчої влади щодо наданої у 2017 році державної підтримки за типами підтримки наведена на діаграмі 1.

Індивідуальна державна допомога¹⁸ — захід державної допомоги, що здійснюється поза межами програми державної допомоги, а також окремі заходи державної допомоги, що здійснюються в межах програми державної допомоги, але підлягають повідомленню згідно з умовами такої програми та цим Законом.

Програма державної допомоги¹⁹ — нормативно-правовий акт або сукупність актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної допомоги впродовж певного або невизначеного періоду у визначеному або невизначеному розмірі.

Діаграма 1

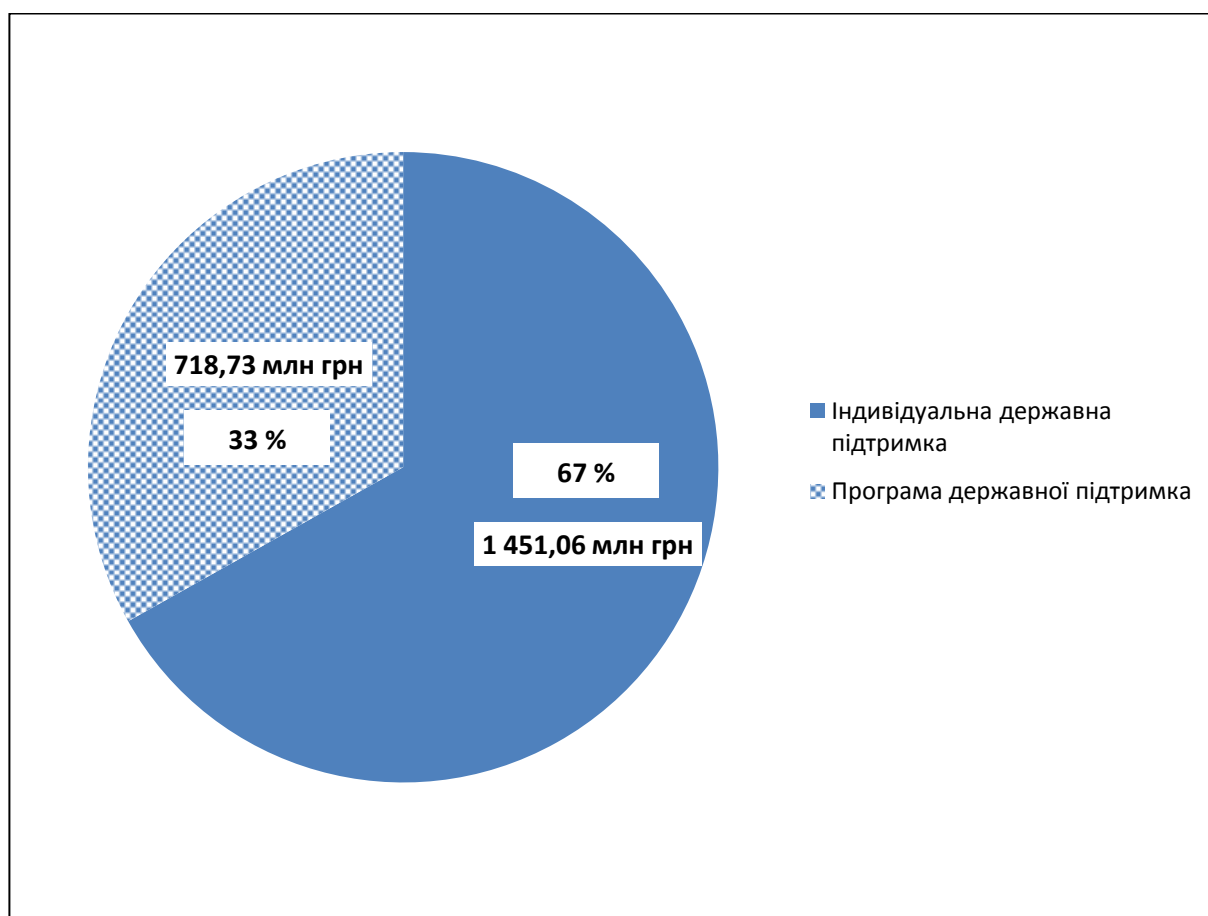
¹⁸ Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону.

¹⁹ Відповідно до пункту 15 частини першої статті 1 Закону.

Протягом 2017 року надання індивідуальної підтримки переважає суму надання підтримки за програмами підтримки та становить 71 % загальної суми надання державної підтримки, за інформацією, отриманою від центральних органів виконавчої влади.

Інформація від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо наданої у 2017 році державної підтримки за типами державної допомоги наведена на діаграмі 2.

Діаграма 2

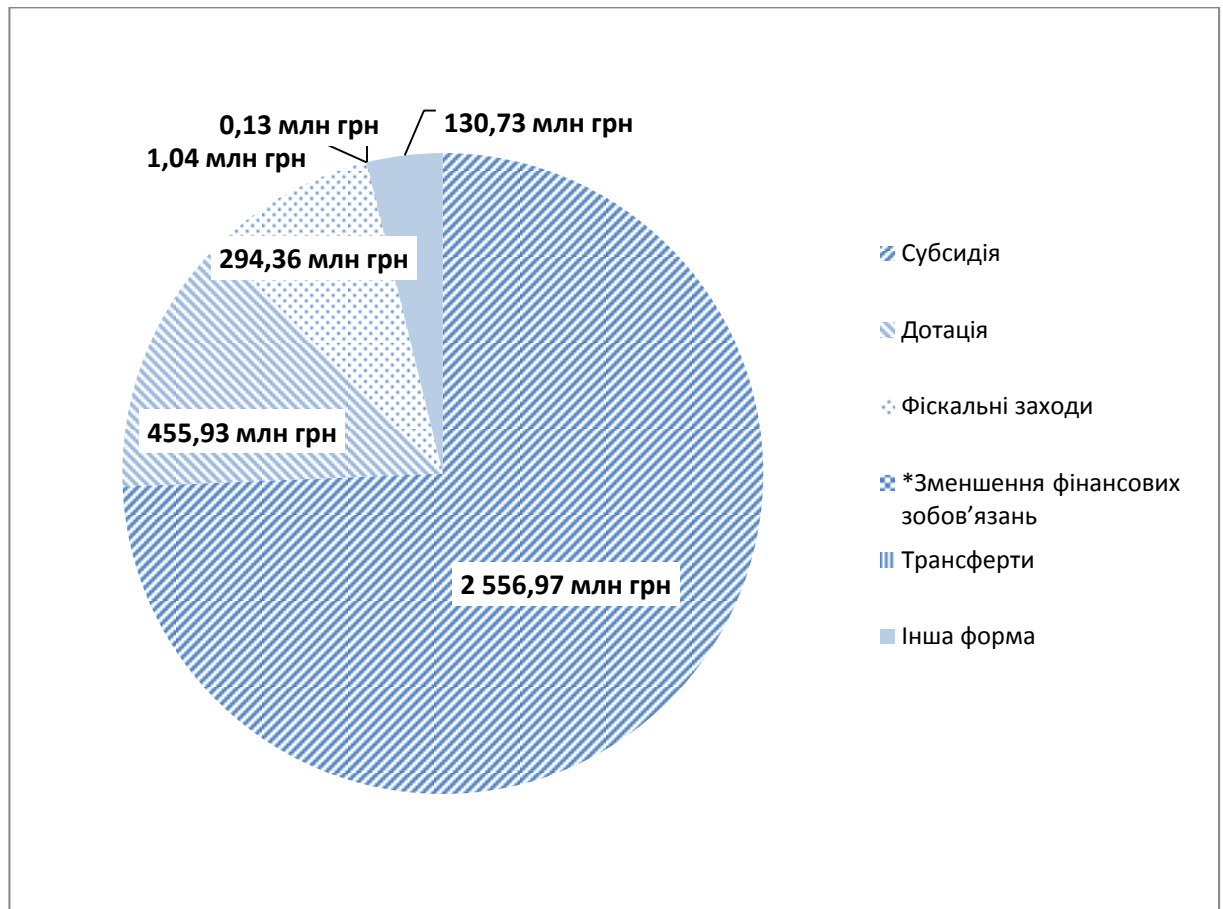

Індивідуальна підтримка також є переважною та становить 67 %. Структура надання державної підтримки, за інформацією, отриманою від центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, свідчить, що в Україні індивідуальна підтримка є найбільш поширеною.

2.3. Показники державної підтримки за формами підтримки (за наданою надавачами інформацією)

Інформація від центральних органів виконавчої влади щодо наданої у 2017 році державної підтримки за формами надання державної допомоги наведена на діаграмі 3²⁰.

Діаграма 3

*Зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування

Субсидія видається найбільш поширеною формою надання державної підтримки, за інформацією центральних органів виконавчої влади, та становить 74 % загальної суми наданої державної підтримки, з якої майже вся сума надавалась у добувній промисловості. Дотації (13 %) надавались на

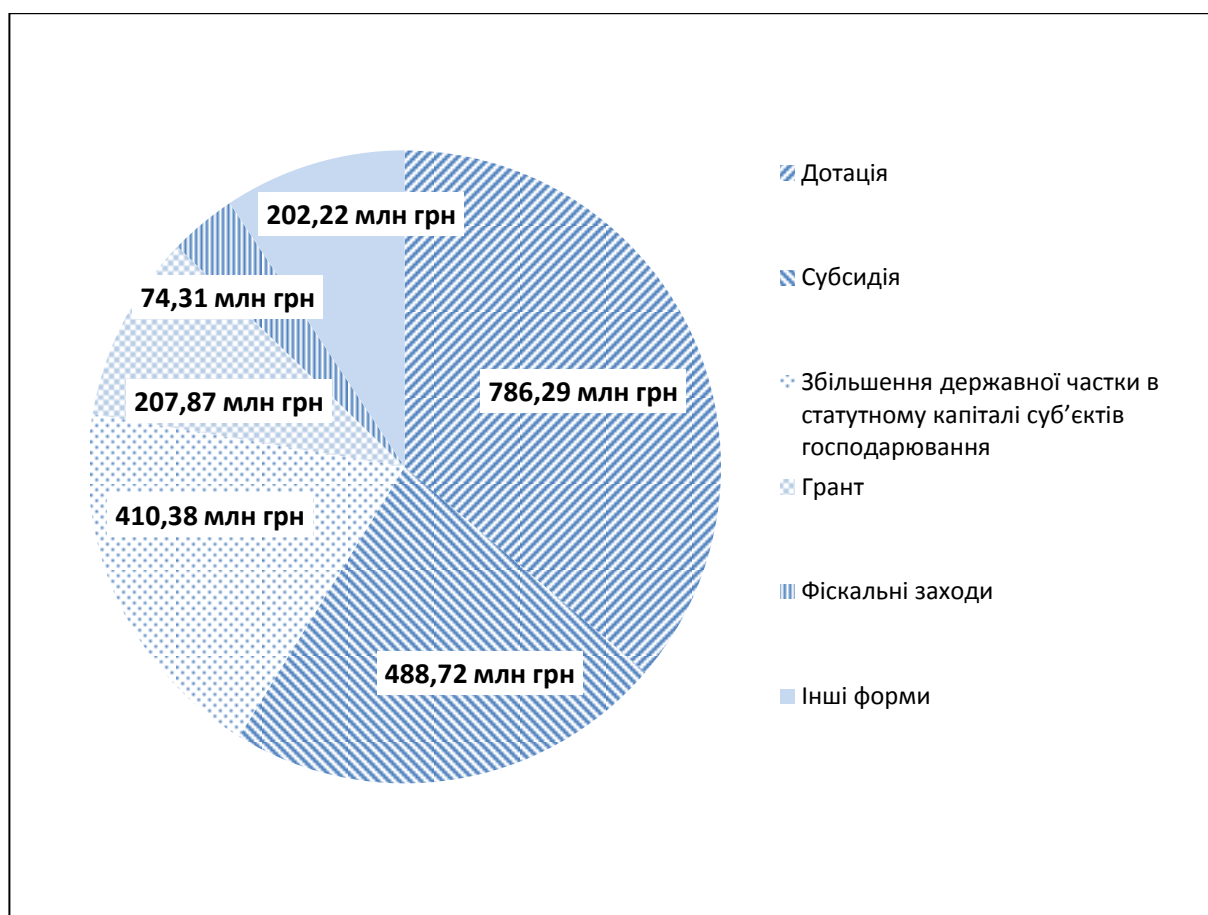
²⁰ Інформація з офіційного сайту Державної фіскальної служби України свідчить про надання податкових пільг у декілька разів більших, ніж наведено надавачами державної допомоги: <http://www.sfs.gov.ua/datasets.php?v=4874&w=p>
<http://www.sfs.gov.ua/datasets.php?d=DFS20180320174400>.

Це підтверджує неповноту наданої надавачами Комітету інформації.

мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (351,9 млн грн), переробну промисловість (25,8 млн грн), добувну промисловість і розроблення кар'єрів (24,1 млн грн) та інші сфери (54,2 млн грн). Фіскальні заходи (8 %) є менш представленими.

Інформація від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо наданої у 2017 році державної підтримки за формами надання державної допомоги наведена на діаграмі 4.

Діаграма 4

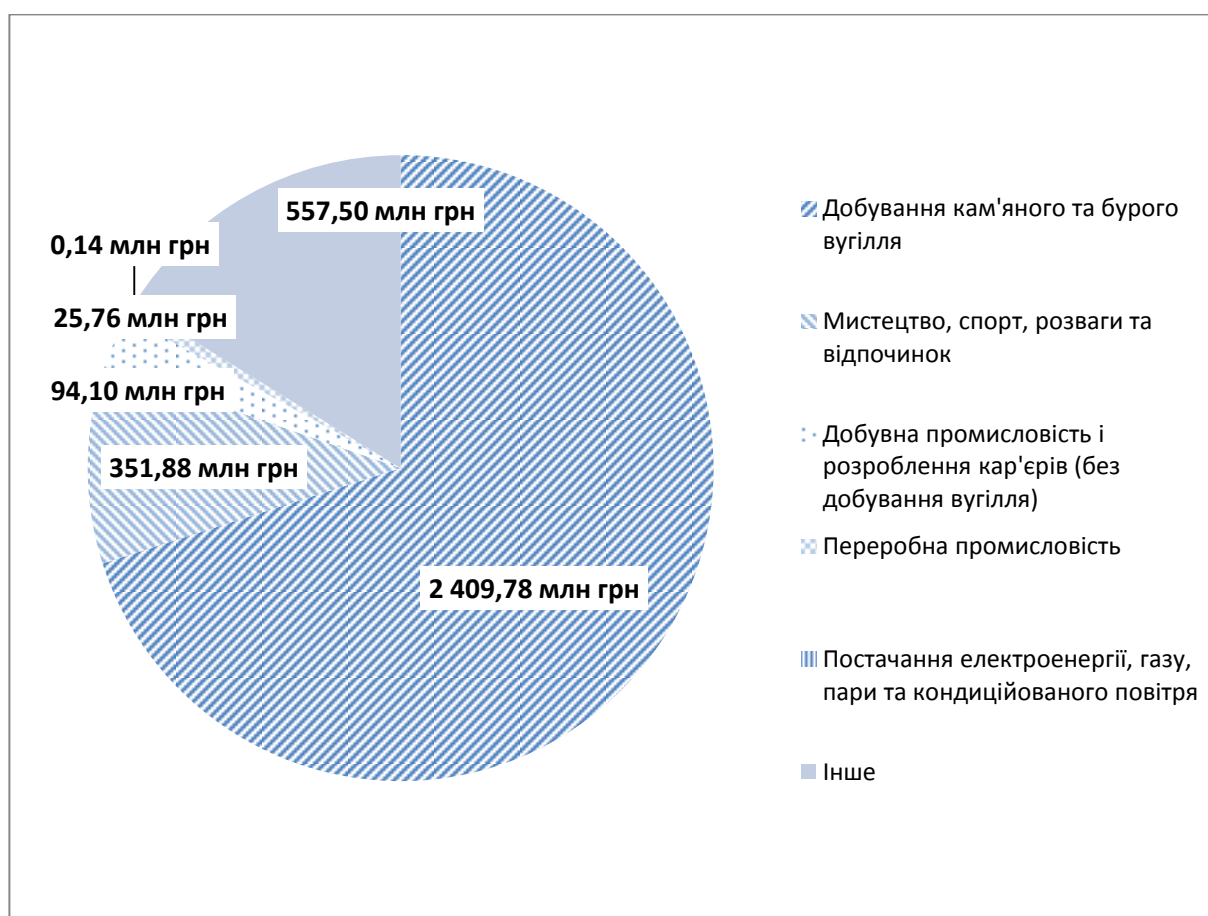

Протягом 2017 року, за інформацією, отриманою від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, дотації, що становлять 36 % загальної суми державної підтримки, надавались за такими видами економічної діяльності: мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (368,5 млн грн), адміністративне та допоміжне обслуговування (314,7 млн грн). Субсидіювання (22 %) та надання грантів (10 %) реалізовувалося переважно щодо діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (субсидії – 314,7 млн грн; грант – 178,8 млн грн).

2.4. Показники державної підтримки за видами економічної діяльності (за наданою надавачами інформацією)

Інформація від центральних органів виконавчої влади щодо наданої у 2017 році державної підтримки в розрізі видів економічної діяльності наведена на діаграмі 5.

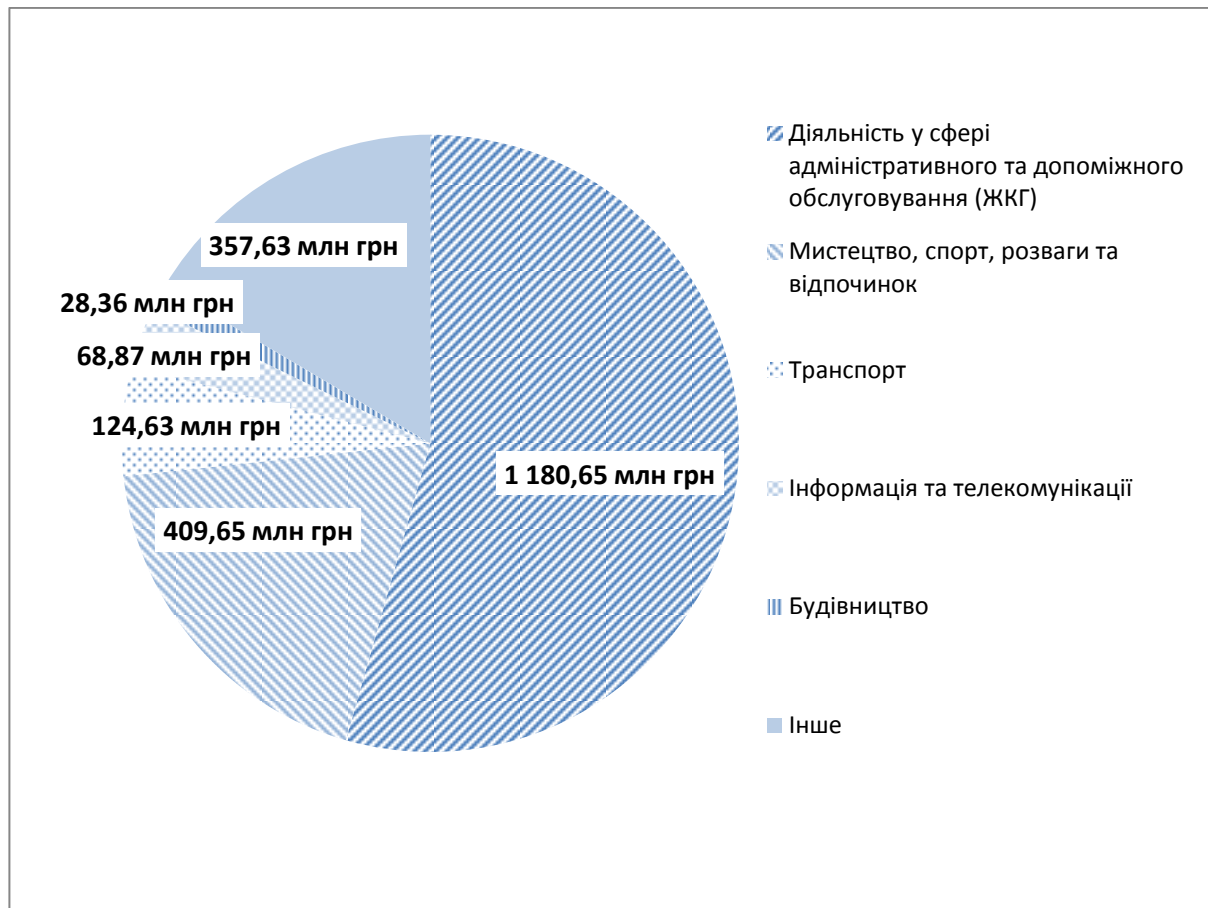
Діаграма 5

Отже, надання державної підтримки центральними органами виконавчої влади, щодо якої ними надано інформацію, в більшості випадків стосувалося добування кам'яного та бурого вугілля (70 %).

Інформація від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо наданої у 2017 році державної підтримки в розрізі видів економічної діяльності наведена на діаграмі 6.

Діаграма 6

До інших видів економічної діяльності належать:

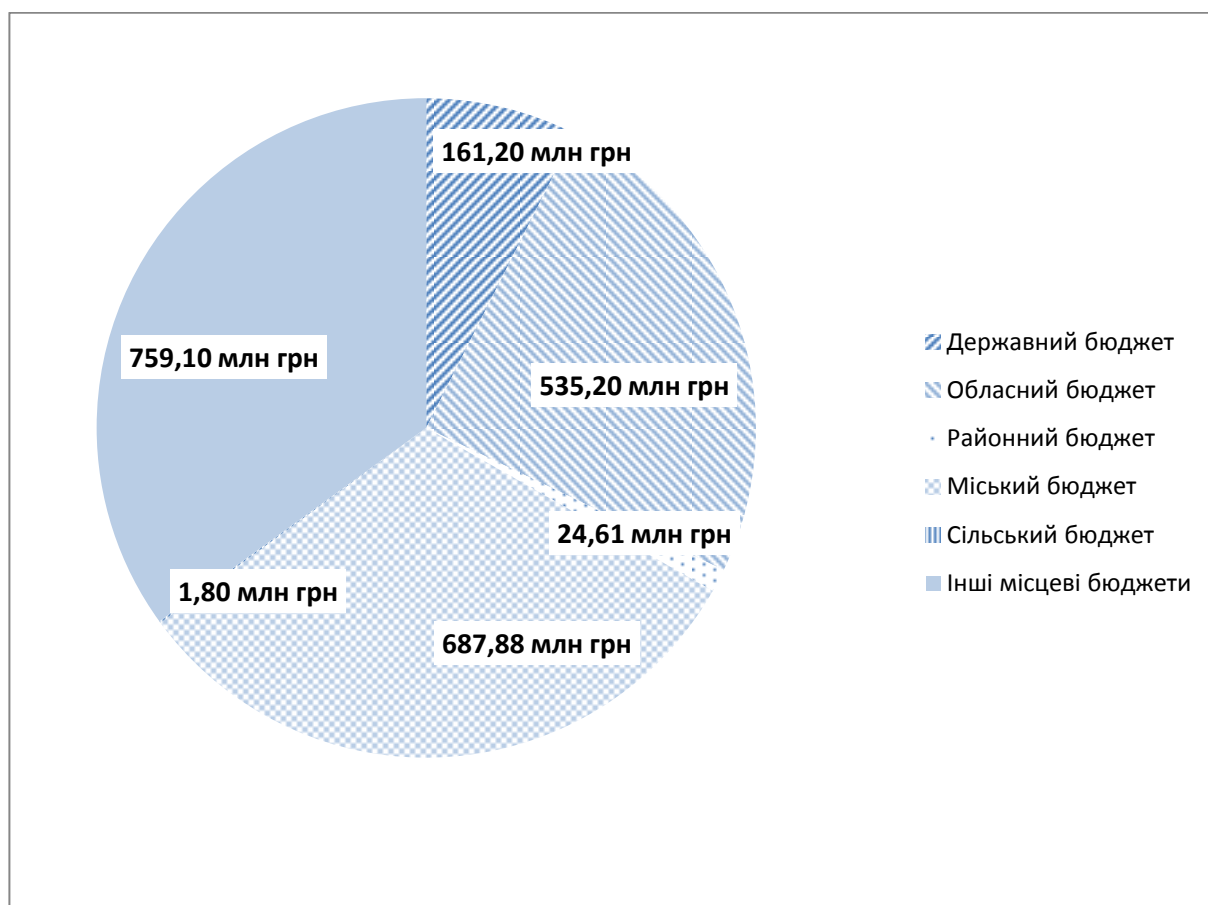
➤ Переробна промисловість	9,28 млн грн
➤ Тимчасове розміщення й організація харчування	8,28 млн грн
➤ Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	7,60 млн грн
➤ Інші види економічної діяльності	332,47 млн грн

Державна підтримка у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування становить 66 % загальної суми наданої державної підтримки протягом 2017 року, за інформацією місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Державна підтримка стосовно мистецтва, спорту, розваг та відпочинку становить 12 %.

2.5. Показники державної підтримки за джерелами фінансування (за наданою надавачами інформацією)

Інформація від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо наданої у 2017 році державної підтримки за джерелами фінансування наведена на діаграмі 7.

Діаграма 7

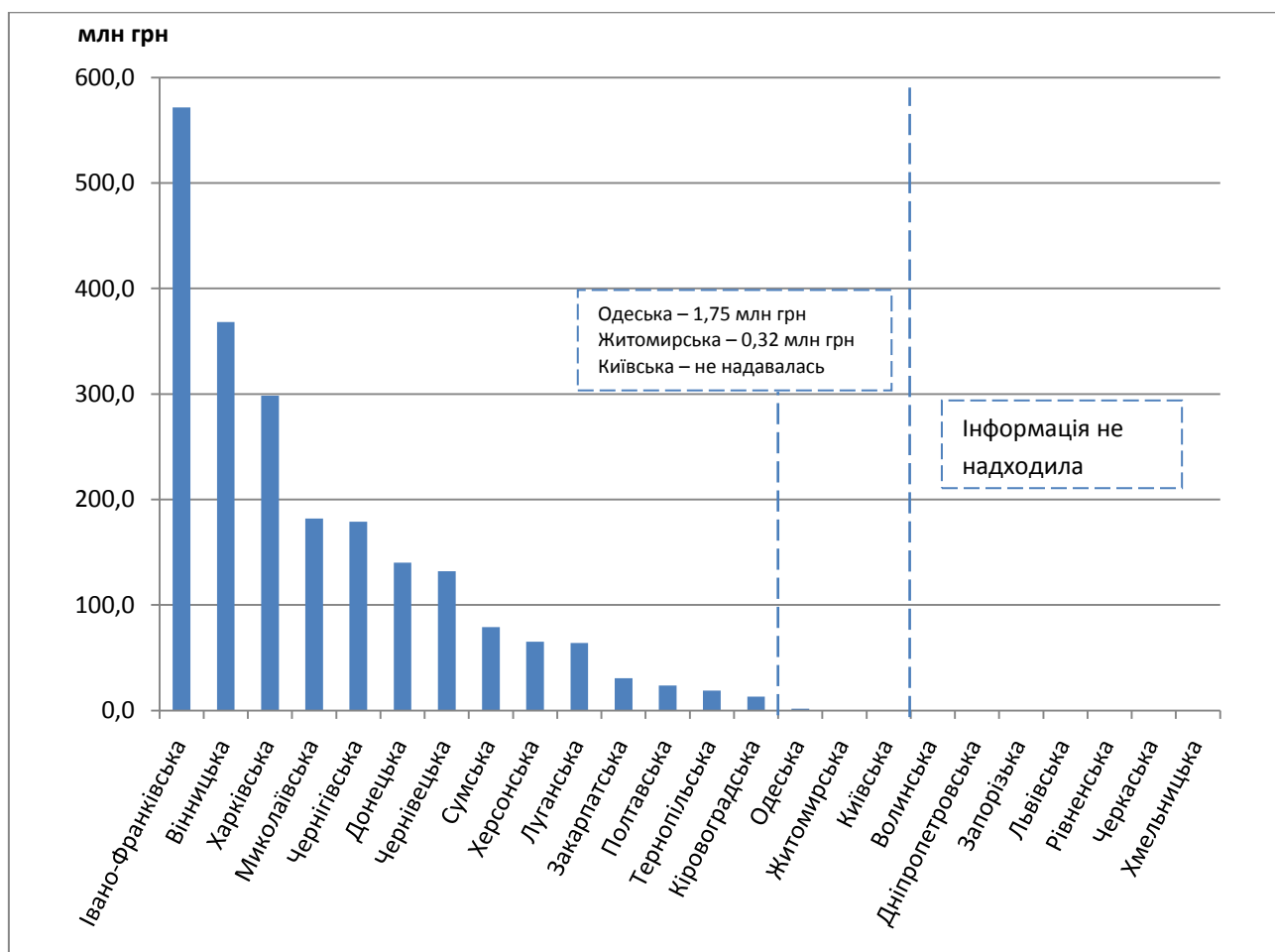

Отже, за інформацією місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, на місцевому рівні підтримка за рахунок місцевих бюджетів становить 93 %, за рахунок Державного бюджету – 7 %.

2.6. Показники державної підтримки в розрізі регіонів (за наданою надавачами інформацією)

Інформація від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо наданої у 2017 році державної підтримки в розрізі регіонів наведена на діаграмі 8.

Діаграма 8

Наведена інформація не свідчить про надання в Івано-Франківській області державної підтримки більше, ніж в інших областях. Діаграма свідчить про те, що в цій області уважніше поставилися до питання інвентаризації державної підтримки, ніж у тих областях, які надали нульові показники або не надали інформації взагалі.

3. Висновки

Щорічний звіт складено на основі інформації про державну підтримку, надану у 2017 році, що надійшла до Комітету від центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Враховуючи здійснений аналіз та практичну роботу Комітету в період до набрання чинності Законом у повному обсязі та після, можна виділити такі основні напрями, що потребують удосконалення на шляху створення ефективної системи державної допомоги:

1. Недосконалість та прогалини в Законі України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», зокрема, неповна відповідність його норм *acquis* ЄС.

2. Недосконалість процесів подання та оброблення інформації про нову та чинну державну допомогу, які потребують подальшої уніфікації, спрощення та автоматизованої обробки.

3. Недостатній рівень обізнаності надавачів, отримувачів державної допомоги щодо інституту державної допомоги. Незважаючи на здійснення Комітетом інформаційної та консультаційної підтримки надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання, рівень та якість подання повідомлень про нову та чинну державну допомогу є низькими.

4. Необхідність посилення взаємодії Комітету з надавачами державної допомоги. Про низьку активність надавачів щодо взаємодії з Уповноваженим органом свідчить, зокрема, недостатній рівень виконання надавачами Плану заходів щодо проведення інституційної реформи у сфері моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання та реалізації положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.03.2013 № 102 (у редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 936-р), у частині утворення структурних підрозділів з питань державної допомоги та визначення відповідальних за виконання завдань вказаного Плану.

Перелік додатків

(розміщені на офіційному сайті Антимонопольного комітету України в рубриці «Звіти та публікації / Річні звіти / 2017»)

Додаток 1. Інформація від центральних органів виконавчої влади щодо наданої у 2017 році державної підтримки.

Додаток 2. Інформація від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо наданої у 2017 році державної підтримки.

Додаток 3. Перелік органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що повідомили про відсутність надання ними державної допомоги у 2017 році або про те, що вони не є надавачами державної допомоги.